

MAITEMINEZ

*Ikasbiletik hartua (BAGOAZ B1-11)
eta IKAn moldatua*

1- Behin batean Loiolan

Maitasuna abesti gehienetan landu den gaia da. Zerrendatu, botepronton, okurritzen zaizkizun maitasun kantak. Zeini gehien bururatu?

*Geuk ere maitasunezko abesti bat ekarri dugu tarte honetara, "klasiko" samarra: **Behin batian Loiolan**. Ezagutzen al duzue? Ea gai zareten ondorengo galderak erantzuteko.*

Nork konposatu zuen musika?

- John Denverrek
- Xabier Saldiasek
- Benito Lertxundik

Zein taldek jotzen zuen herriz herri?

- Egan taldeak
- Huntza taldeak
- Negu Gorriak taldeak

Nork idatzi zituen euskal bertsioaren hitzak?

- Xabier Letek
- Bilintxek
- Gorka Knörrek

Irakurri wikipediatik ateratako azalpen hau eta konprobatu zure aurreikuspenak zuzenak diren.

Behin batean Loiolan euskal kanta herrikoi bat da, Bilintx (Donostia, 1831-1876) bertsolari eta olerkari donostiarrek egina. Abestiaren haria Donostiako Loiola auzoko jaietan gertatzen da, non gizon batek, kantaria bera, gorte egiten baitio desiatzen duen neska bati. Gizon hori Bilintx bera da; izan ere, bertsolari horrek berari gertatutakoei buruzko bertsoak idatzi ohi zituen.

Egan talde azpeitiarrak abesti honen moldaketa ederra egin zuen, beharbada bertsio guztietan ospetsuena. Horretarako, John Denver folk abeslari estatubatuarraren "Annie's Song" kantaren doinua gehitu zien Bilintxen jatorrizko bertsoen hitzei.

Jarraian, entzun patxadaz kanta eta entzundakoan erantzun ulermen galderak.

Behin batian Loiolan

Behin batean Loiolan
erromeria zan,
hantxen ikusi nuen
neskatxa bat plazan;
txoria baino ere
arinago dantzan;
huraxe bai polita,
han politik bazan!

Esan nion desio
senti nuen gisan,
harekin hizketa bat
nahi nuela izan;
erantzun zidan ezik
atsegin har nezan,
adituko zidala
zer nahi nion esan.

Arkitu ginanian
inor gabe jiran,
koloriak gorritu
arazi zizkidan;
kontatuko dizuet
guztia segidan,
zer esan nion eta
nola erantzun zidan.

"Dama polita zera,
polita guztiz, ai!
baina halare zaude
oraindik ezkongai,
ezkon gaitezen biok!
esan zaidazu bai!"
"Ni zurekin ezkondu?
ni zurekin? jai jai!"

Zer kontatzen da kanta honetan?

Zertaz hitz egiten du kantak?

- Loiolako erromerian ospatu zen ezkontza baten kronika kontatzen du.
- Dantzaldi bateko parte-hartzaileen deskribapena egiten du.
- Erromeria batean bi ezkongabeen artean gertatzen den elkarrizketa kontatzen du.

Zer proposatu dio kontaketa egiten duenak eta zer erantzuten dion neskatak?

- Elkarrekin dantzatzea proposatu dio, baina neskatak ezezkoa erantzun dio.
- Berarekin hitz egitea proposatu eta neskatak ez duela hitz egin nahi erantzun dio.
- Elkarrekin ezkontzea proposatu dio eta neskatak ezezkoa eman dio.

Komentatu ikaskideekin:

- Zer iruditu zaizu kantako protagonistaren kortejatzeko teknika? Kontuan izanda kortejo istorio hau XIX. mendean gertatu zela egokia ala desegokia iruditzen zaizue?
- Ba al dakizu nola ezagutu zuten elkar zure aitona-amonek? Eta zure gurasoek? Nolakoak izan zen kortejoa?
- Zuk berdin jokatu al zenuke gaur egun erromeria batean? Eta erromerian ez bada, non ligatuko zenuke?
- Nolakoak izan dira zure kortejo istorioak?
- Asko aldatu al dira kortejatzeko teknikak belaunaldiz belaunaldi? Zertan?

2- Behin batean irratian

Argi dago belaunaldiz belaunaldi maitasun kontuak asko aldatu direla. Garai batean, XX. mendearen erdialdean, **Elena Francis** zen maitasun protokolo zuzenak markatzen zituena. Ezagutzen al duzu?

Elena Francis, emakume zintzoen aholkulari

36 urtez, Elena Francisen aholku-irratsaioak garai hartako Espainiako emakume, ama eta emazteen artean ideia puritanoak zabaltzea lortu zuen.

Beraz, esan dezakegu aholku-irratsaioek gaur egungo psikologo, coach eta sexologoena lana egiten zutela garai hartan.

Kontuan izan behar dugu sexuaz hitz egitea debekatuta zegoela eta bekatua zela uste zutela askok. Hala ere, Elena Francisek 36 urte eman zituen emakumeei sentimenduei buruzko aholkuak ematen: aguantatzeko, beste alde ba-

tera begiratzeko, pazientzia edukitzeko, gauzak aldatu arte itxaroteko... horiek denak eta gehiago aholkatzen zituen Elena Francisek bere irratsaioan, baina batez ere familiagatik eta seme-alabengatik sakrifikatzeko eskatzen zien idazten zioten emakumeei irratiko esatari famatuak.

1947an hasi eta Franco hil ondoren ere jarraitu egin zuen irratsaioak, 1984. urtera arte. Ez zuen kontuan izan urte horietan espainiar gizartea aldatu egin zela, gerraren ondoren biluztea, dibortzioa, feminismoa eta abortuaren legea bezalako gaiak zeudela modan. Esan daiteke Francisen irratsaioak ez zuela eguneratzen jakin eta ondorioz, pixkanaka arrakasta galdu zuela, betiko bukatu zen arte.

Jarraian, Elena Francis bidalitako eskutitz bat duzu irakurgai. Zer erantzun ote zion? Pentsatu zu zeu zarela Elena Francis eta idatzi erantzun-gutuna Letiziari. Kontuan izan 1947-1984 urte bitarteko irratsaioeko esataria zarela.

Andere Agurgarria:

18 urte ditut eta duela hiru urte harreman formalak dut nire senargaiarekin. Oso pertsona ona da eta badakit asko maite nauela. Ni baino 7 urte zaharragoa da eta lan finkoa duenez, datorren urtean ezkondu nahi du nirekin. Nik maite dut, baina fisikoki ez zaizk asko gustatzen. Horregatik, zalantzan nago. Zer egin dezaket?

Ezkontzen bagara uste dut ez naizela zoriontsua izango. Beharbada gaztea naizelako pentsatzen dut horrela eta berez, oso pozik egon beharke nuke ezkontzeko ideiarekin, baina ez da hori sentitzen dudana, ez dut garbi ikusten. Horregatik erabaki dut zuri idaztea, zalantza hauek argitzen laguntzeko, gero eta kezkatuago bainago. Zure erantzunaren zain, jasozazu nire agurrik beroena.

Letiziá

Elena Francisen curriculuma ezagututa, zer aholku uste duzu emango diola Letiziari? Egin zure aurreikuspenak egitura hauek erabiliz:

- Agian.....
- Beharbada...
- Nire ustez...
- Nik uste dut..... –la
- Baliteke..... –t(z)ea

Hemen duzu Elena Francisek bere garaian Letiziari erantzundako eskutitza (euskaratua). Zure aurreikuspenen antzekoa da? Zertan bai, zertan ez? (estiloa, ideiak, tonua, aholkuak...) Erabaki zein den erantzunik egokiena.

Níre lagun Letizia maítea:

Interes handíz erantzungo dízut. Bíkote-harremanak oso desberdínak ízan daítezke ezkondu aurretík eta ezkondu eta gero. Ezkondu aurretík, dena da políta eta erromantíkkoa. Ondoren, erreálitatearen garaía dator, laínnoetatík jaítsí eta lurra ukítzeko unea. Ezkondu baínno lehen, egía da, garrantzítsua ízan daíteke alderdí físíkkoa, baína gero, ez haínbeste.

Ezkondu aurretík urtebete daukazu. Denbora horí hausnartzeko aprobetxa dezakezu. Níre gomendíoa da kontu estetíkook alde batera utzí eta zure senargaiaren moralítatea, zíntzotasuna, fideltasuna, etab. kontuan ízatea. Akaso ez da oso erakargarría ízango, baína senar ona ízan daíteke zuretzat, ezta?

Laburbíduz, uste dut zure arazoa denborarekín konpon daítekeela, ídealízazíoaren orde z erreálitatea íkusten duzunean eta zure senarraren beste mota bateko edertasuna baloratzen duzunean. Níre erantzuna gustatzen ez bazaízu, zure ínguruko jendearekín hítz egín dezakezu, zíur nago ados egongo dírela nírekín eta ezkontzeko gomendatuko dízutela.

Zure esanetara, nahí duzun arte eta zorte on.

Berdina izango litzateke adituaren aholkua gaur egun idatziko balu? Zertan aldatuko litzateke?

Zer aholkatuko zenioke zuk Letiziari?

3- Gaur egun irratian

Irakurri orain maitasun-aholkua eskatzeko, Amaia Vazquez psikologo eta sexologoari 2002. urtean Euskadi Irratira bidalitako gutun hau.

Kaixo, Amaia:

Hamabost urteko mutila naiz eta zu, Amaia, sexologoa izateaz gain, psikologoa ere bazarenez, aholkua eskatzeko idazten dizut.

Sekula ez naiz neska batekin egon, nahiz eta aukera izan dudana. Kontua da, Amaia, orain dela urte asko, ia jaio ginenetik ezagutzen dudana neska bat gustuko dudala. Nire adina du eta sekulako konfiantza daukat berarekin, klase berean gaude-eta. Arazoa da ez dakidala berari nire sentimenduak nola plazaratu. Pasa den maiztean-edo saiatu nintzen, baina kalabaza eman zidan. Hilabeteak pasa dira eta gure arteko harremana asko indartu da, nire ustetan, behintzat. Aurten ikas-bidaia dugu ekaínean eta leku berera joango gara elkarrekin. Ez dakit zer egin, bere lagunaren baten bidez berriro saiatu nire maitasuna adierazten, zuzenean esan esan beharrekoak edo beste zerbaít egin. Zure ustez, zer egin dezaket?

Hain beharrezkoa dudana aholkua emango didazulakoan, agurtzen zaítut.

A! Esan beharrezkoa, urtarrilaren 28an, saioaren hasieran aiereratuko balitz, eskertuko nízuke. Besterik gabe, zuen entzule, jarraitzaile fin bat.

- Zer aholku emango zenioke zuk gazte honi?
- Zer aholku emango dio, zure ustez, Amaia sexologoak?
- Entzun orain Amaia Vazquezen erantzuna. Gustatu al zaizu Amaiak eman duen erantzuna. Nahi baduzu, kontatu kasua zure ingurukoei . Ea zer iritzi duten!

 euskadi
irratia

